

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

**ΕΚΘΕΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ**

«Ενισχυμένα μέτρα εποπτείας και εξυγίανσης των πιστωτικών ιδρυμάτων – Ρύθμιση θεμάτων χρηματοπιστωτικού χαρακτήρα – Κύρωση της Σύμβασης Πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και των τροποποιήσεών της και άλλες διατάξεις»

Το υπό συζήτηση και ψήφιση Νοσχ, όπως διαμορφώθηκε μετά την επεξεργασία του από τη Διαιρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, περιλαμβάνει τέσσερα μέρη και 50 άρθρα. Ειδικότερα:

Το πρώτο μέρος του Νοσχ (άρθρα 1 έως 8) ρυθμίζει ζητήματα επιβολής ενισχυμένων μέτρων εποπτείας και εξυγίανσης στα πιστωτικά ιδρύματα, τροποποιώντας τα άρθρα 62 επ. του ν. 3601/2007 (ΦΕΚ Α' 178).

Το δεύτερο μέρος του Νοσχ (άρθρα 9 έως 45) περιλαμβάνει ρυθμίσεις με τις οποίες ενσωματώνονται στην ελληνική έννομη τάξη οι ακόλουθες οδηγίες: α) η Οδηγία 2009/110/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 «για την ανάληψη, άσκηση και προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, την τροποποίηση των Οδηγιών 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ και την κατάργηση της Οδηγίας 2000/46/ΕΚ» (ΕΕ L 267) (κεφάλαιο Α'), β) η Οδηγία 2009/111/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 «για την τροποποίηση των Οδηγιών 2006/48/ΕΚ, 2006/49/ΕΚ και 2007/64/ΕΚ, όσον αφορά τράπεζες συνδεδεμένες με κεντρικούς οργανισμούς, ορισμένα στοιχεία των ίδιων κεφαλαίων, τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα, τις εποπτικές ρυθμίσεις και τη διαχείριση κρίσεων» (ΕΕ L 302) (κεφάλαιο Β'), και γ) η Οδηγία 2009/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6ης Μαΐου 2009 «για την τροποποίηση της Οδηγίας 98/26/ΕΚ σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού στα συστήματα πληρωμών και στα συστήματα διακανονισμού αξιογράφων, καθώς και της Οδηγίας 2002/47/ΕΚ για τις συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας, όσον αφορά συνδεδεμένα συστήματα και πιστωτικές απαι-

2

τήσεις» (ΕΕ L 146) (κεφάλαιο Γ'). Επίσης, τροποποιείται το καταστατικό της Τράπεζας της Ελλάδος, ιδίως προς την κατεύθυνση της διεύρυνσης των εποπτικών της αρμοδιοτήτων και της σύστασης Συμβουλίου Ασφάλισης της Τράπεζας της Ελλάδος (κεφάλαιο Δ').

Με το τρίτο μέρος του Νσχ (άρθρα 46 και 47) α) κυρώνεται η από 25.8.2011 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου υπό τον τίτλο «Ανάληψη δανειακών υποχρεώσεων των Δήμων Ζωγράφου και Αχαρνών από το Υπουργείο Οικονομικών – Παράταση δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο πιστωτικών ιδρυμάτων» (ΦΕΚ Α' 183), και β) θεσπίζονται ρυθμίσεις που αφορούν το Σώμα Φορολογικών Διαιτητών κατά τροποποίηση του ν. 3943/2011.

Με το τέταρτο μέρος του Νσχ (άρθρα 48-50), μεταξύ άλλων, κυρώνονται: α) η Σύμβαση-Πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕFSF) με τα τρία Παραρτήματά της, η οποία υπεγράφη στις 16.6.2010, β) η τροποποίηση της Σύμβασης- Πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕFSF) με τα τέσσερα Παραρτήματά της, η οποία υπεγράφη στις 30.6.2011, και γ) η τροποποίηση της Σύμβασης-Πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕFSF) με τα τρία Παραρτήματά της, η οποία υπεγράφη την 1η Σεπτεμβρίου 2011.

I. Γενικές παρατηρήσεις

Δεδομένου ότι το Νσχ αφορά, μεταξύ άλλων, αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος και κανόνες εφαρμοστέους σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (κυρίως θέματα εποπτείας και εξυγίανσης πιστωτικών ιδρυμάτων), οι οποίοι δύνανται να επηρεάσουν ουσιωδώς τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών, πρέπει να υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προς διατύπωση γνώμης, συμφώνως προς τα άρθρα 127 παρ. 4 και 282 παρ. 5 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 παράγραφος 1 τρίτη και έκτη περίπτωση της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 σχετικώς με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων. Ως προς το κεφάλαιο Δ' του δεύτερου μέρους του Νσχ έχει διατυπωθεί η από 14.4.2011 γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (CON/ 2011/36).

Επίσης, συμφώνως προς το άρθρο 55Α του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, το οποίο κυρώθηκε με τον ν. 3424/7.12.1927, «η Τράπεζα της Ελλάδος ασκεί την εποπτεία στα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και στις ακόλουθες κατηγορίες επιχειρήσεων και οργανισμών του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας: α) εταιριών χρηματοδοτικής μίσθωσης, β) εταιριών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, γ) εταιριών αμοιβαίων εγγυήσεων, δ) ταμείων αντεγγύησης, ε) ανταλλακτηρίων συναλλάγματος, στ) εταιριών διαμεσολάβησης στις διατραπεζικές αγορές. Επίσης και άλλες κατηγο-

ρίες επιχειρήσεων και οργανισμών μπορούν να υπάγονται στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος, ως νόμος ορίζει, υπό την επιφύλαξη της τελευταίας παραγράφου του άρθρου 5 Β του παρόντος». Στο πλαίσιο αυτό, με το άρθρο 1 του ν. 3867/2010 ανατέθηκε στην τράπεζα της Ελλάδος και η εποπτεία της ιδιωτικής ασφάλισης. Η τελευταία παράγραφος του άρθρου 5 Β του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος ορίζει ότι «για κάθε σχέδιο νόμου που αφορά τις αρμοδιότητες του άρθρου 2 ζητείται η γνώμη της Τράπεζας της Ελλάδος. Η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να διατυπώνει προτάσεις προς την Κυβέρνηση επί θεμάτων αρμοδιότητάς της». Συμφώνως προς τα ανωτέρω, οι ρυθμίσεις των μερών Α΄ και Β΄ του Νσχ πρέπει να υποβληθούν προς διατύπωση γνώμης στην Τράπεζα της Ελλάδος.

II. Παρατηρήσεις επί των επιμέρους άρθρων του Νσχ

1. Επί του άρθρου 3

α. Στην παρ. 2 του αντικαθιστάμενου, με το άρθρο 3 του Νσχ, άρθρου 63 του ν. 3601/2007 η περίπτωση στ΄ πρέπει να αναριθμηθεί σε περίπτωση γ΄.

β. Στην παρ. 5 του αντικαθιστάμενου, με το άρθρο 3 του Νσχ, άρθρου 63 του ν. 3601/2007, στην παρ. 7 του αντικαθιστάμενου άρθρου 63 Ε του ν. 3601/2007 και, γενικότερα, σε όλο το Νσχ ο όρος «Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων» (Τ.Ε.Κ.Ε.) πρέπει να αντικατασταθεί από τον όρο «Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων-Επενδύσεων και Εξυγίανσης» (βλ. κατωτέρω και παρατήρηση 3).

γ. Δεδομένου ότι, κατά την παρ. 15 του αντικαθιστάμενου, με το άρθρο 3 του Νσχ, άρθρου 63 του ν. 3601/2007, ο επίτροπος ενεργεί άλλοτε ως οιονεί εταιρικό όργανο (όταν συμπράττει ή ασκεί τη διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος) και άλλοτε ως διοικητικό όργανο (όταν εκτελεί πράξεις εποπτείας για λογαριασμό της Τράπεζας της Ελλάδος), πρέπει, ενδεχομένως, να διευκρινισθεί εάν ο περιορισμός της ευθύνης του μόνο για δόλο και βαρεία αμέλεια (παρ. 12 του αντικαθιστάμενου, με το άρθρο 3 του Νσχ, άρθρου 63 του ν. 3601/2007) ισχύει και στις δύο περιπτώσεις.

2. Επί του άρθρου 4

α. Επί του προστιθέμενου, με το άρθρο 4 του παρόντος, άρθρου 63B στον ν. 3601/2007: με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 του ως άνω άρθρου ορίζεται ότι δεν ενεργοποιούνται από το γεγονός της λήψης μέτρων εξυγίανσης τυχόν συμβατικές ρήτρες πτώχευσης ή αφερεγγυότητας ή επέλευσης άλλου γεγονότος που χαρακτηρίζεται ως «πιστωτικό γεγονός» ή ισοδύναμο της αφερεγγυότητας. Επισημαίνεται συναφώς ότι η προτεινόμενη ρύθμιση δεν

4

φαίνεται να καταλαμβάνει συμφωνίες που ενσωματώνουν τις ανωτέρω ρήτρες, οι οποίες διέπονται από αλλοδαπό δίκαιο. Ο ίδιος προβληματισμός ισχύει και για την παράγραφο 8 του νέου άρθρου 63Ε του ν. 3601/2007.

6. Επί του προστιθέμενου, με το άρθρο 4 του παρόντος, άρθρου 63Γ στον ν. 3601/2007: συμφώνως προς την παρ. 2 του προτεινόμενου άρθρου «δικαιώματα προτίμησης των παλαιών μετόχων δεν ισχύουν κατά την εφαρμογή του παρόντος». Η ρύθμιση αυτή αποτυπώνει την εκτίμηση του νομοθέτη ότι πρέπει «να επωμιστούν πρωτίστως οι μέτοχοι του υπό εξυγίανση πιστωτικού ιδρύματος τις τυχόν απώλειες» (βλ. προτεινόμενο άρθρο 63 Β παρ. 3 περ. δ' του ν. 3601/2007). Εν προκειμένω εγείρεται προβληματισμός τόσο σε επίπεδο εσωτερικού όσο και σε επίπεδο ευρωπαϊκού δικαίου, ενόψει και του γεγονότος ότι ο ευρωπαίος νομοθέτης δεν έχει αντιμετωπίσει το συγκεκριμένο ζήτημα με τη θέσπιση ειδικού κανόνα για τα πιστωτικά ιδρύματα που θα παρεκκλίνει από τη Δεύτερη Εταιρική Οδηγία (Οδηγία 77/91/1976).

Ειδικότερα, επί συναφών ρυθμίσεων του ν. 431/1976 «περί συμπληρώσεως και τροποποιήσεως των περί λειτουργίας και ελέγχου των Τραπεζών διατάξεων», ο Άρειος Πάγος είχε κρίνει ότι ενόψει της «βαρύτητας την οποία έχουν οι Τράπεζες στην πιστωτική λειτουργία, στην εξασφάλιση των καταθέσεων και στην πορεία της εθνικής οικονομίας, ο διορισμός προσωρινού ή οριστικού επιτρόπου από τη Νομισματική Επιτροπή (...) για τη συνέχιση της ομαλής λειτουργίας της για λόγους δημοσίου συμφέροντος, αποτελεί συνταγματικώς θεμιτό περιορισμό της οικονομικής ελευθερίας. Περαιτέρω, η αποφασιζόμενη από τον προσωρινό επίτροπο ή οριστικό αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου (...) μπορεί βεβαίως να προκαλέσει στους παλαιούς μετόχους αλλοίωση της θέσεώς τους ως μετόχων έναντι της Τραπέζης, συνδέεται όμως με την επιβίωση της Τραπέζης, χάριν του προαναφερομένου δημοσίου συμφέροντος και αποτελούν θεμιτούς περιορισμούς, που δεν απαγορεύονται από τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 και 3 του Συντάγματος, ούτε από το άρθρο 17 αυτού με το οποίο προστατεύονται μόνο τα εμπράγματα δικαιώματα και όχι τα ενοχικά, δηλαδή τα απορρέοντα από το αξιόγραφο της μετοχής, μεταξύ των οποίων και το δικαίωμα προτιμήσεως των παλαιών μετόχων σε περίπτωση αυξήσεως του μετοχικού κεφαλαίου προς κάλυψη των νέων μετοχών. (...) Στην περίπτωση διπλασιασμού του μετοχικού κεφαλαίου Τραπέζης δεν θίγεται ο πυρήνας των παλαιών μετόχων, αφού ούτε αφαιρείται η κατοχή από αυτούς, ούτε εκβιάζεται η μεταβίβαση τους σε τρίτους, ούτε εκμηδενίζεται η οικονομική τους αξία, αφού οι νέοι μέτοχοι θα μετάσχουν στο κεφάλαιο, καταβάλλοντες την αξία των μετοχών αυτών, ούτε τους απαγορεύεται να μετάσχουν στα κέρδη ή στο προϊόν της εκκαθαρίσεως» (ΟΛΑΠ 31/1990).

Επί του ζητήματος, πάντως, της προστασίας του, απορρέοντος από τη με-

τοχή, ενοχικού δικαιώματος προτίμησης κατά την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, η νομολογία έχει μεταστραφεί, και πλέον γίνεται παγίως δεκτό ότι οι διατάξεις των άρθρων 17 παρ. 1 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ καλύπτουν την ιδιοκτησία και τα περιουσιακά εν γένει δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των ενοχικών, όπως επίσης και τα νομίμως κερκημένα οικονομικά συμφέροντα Βλ. ΟΛΑΠ 40/1998, ΑΠ 104/2009 και ΕΔΔΑ Απόφαση της 9.12.1994 στην υπόθεση ΣΤΡΑΝ και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδος). Από πλευράς, επομένως, εσωτερικού δικαίου, στο μέτρο που κατά τον χρόνο της τυχόν εφαρμογής της προτεινόμενης διάταξης το δικαίωμα προτίμησης των παλαιών μετόχων έχει οικονομική αξία, θα εφαρμόζεται το προτεινόμενο νέο άρθρο 63Ζ στον ν. 3601/2007 που προβλέπει την καταβολή αποζημίωσης σε μετόχους οι οποίοι θίγονται από τη λήψη των μέτρων των άρθρων 63Β έως 63Ε του ν. 3601/2007.

Από πλευράς ευρωπαϊκού δικαίου και, συγκεκριμένως, από τα άρθρα 25 και 29 παρ. 4 και 5 της Οδηγίας 77/91/1976 (Δεύτερη Εταιρική Οδηγία), προκύπτει ότι δεν επιτρέπεται αποκλεισμός ή περιορισμός του δικαιώματος προτίμησης παρά μόνο με απόφαση της γενικής συνέλευσης που λαμβάνεται με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία ή μετά από απόφαση του οργάνου της εταιρείας το οποίο είναι εξουσιοδοτημένο να αποφασίζει την αύξηση του καλυφθέντος κεφαλαίου, χωρίς το τελευταίο να υπερβαίνει το εγκεκριμένο κεφάλαιο. Στο πλαίσιο αυτό το ΔΕΚ έχει κρίνει ότι «το άρθρο 25, παράγραφος 1, της δεύτερης Οδηγίας έχει σκοπό να εξασφαλίζει στους μετόχους ότι καμία απόφαση περί αυξήσεως του εταιρικού κεφαλαίου και, κατά συνέπεια, περί μεταβολής των ποσοστών των μεριδίων των μετόχων δεν θα λαμβάνεται χωρίς τη συμμετοχή τους στην άσκηση της εξουσίας λήψεως αποφάσεων της εταιρείας. Κατά τη νομολογία, η επίτευξη του σκοπού αυτού θα ήταν πολύ επισφαλής, αν τα κράτη μέλη μπορούσαν να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις της δεύτερης οδηγίας, διατηρώντας σε ισχύ ρυθμίσεις, έστω χαρακτηριζόμενες ως ειδικές ή εξαιρετικές, οι οποίες επιτρέπουν να αποφασίζεται, με διοικητικά μέτρα και χωρίς καμία απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων, αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου (...). Πάντως, οι πολίτες δεν μπορούν να επικαλούνται το κοινοτικό δίκαιο καταχρηστικά ή καταστρατηγώντας το». Αναγνωρίζεται, ωστόσο, ότι «η δεύτερη οδηγία δεν προβλέπει καμία κύρωση για την περίπτωση παραβάσεως μιας των διατάξεών της. Εξάλλου, δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να θεσπίσουν, με τη νομοθεσία περί μεταφοράς της οδηγίας, τέτοιες κυρώσεις» [Απόφαση της 23.3.2000 στην υπόθεση C-373/1997 (Διαμαντής). Βλ. και Απόφαση της 18.12.2008 στην υπόθεση C- 338/2006 (Επιτροπή κατά Ισπανίας)]. Επίσης, έχει γίνει δεκτό ότι αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 25 παρ. 1 και 41 παρ. 1 της Οδηγίας 77/91/ΕΟΚ «εθνική ρύθμιση, η οποία προς εξασφάλιση της επιβιώσεως και της συνεχίσεως της δραστηριότητας επιχειρή-

σεων που έχουν οικονομικώς και κοινωνικώς ιδιαίτερη σημασία για το κοινωνικό σύνολο και οι οποίες αντιμετωπίζουν, λόγω της υπερχρεώσεώς τους, εξαιρετική κατάσταση, προβλέπει ότι μπορεί να αποφασισθεί με διοικητική πράξη η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου τους [ακόμη και] υπό την επιφύλαξη της διατήρησης του δικαιώματος προτιμήσεως των παλαιών μετόχων κατά την έκδοση νέων μετοχών» [Απόφαση της 30.5.1991 στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-19/1990 (Καρέλλα) και C-20/1990 (Καρέλλας)]. Υπό το φως της ανωτέρω νομολογίας, η προτεινόμενη ρύθμιση δεν φαίνεται να βρίσκεται σε αρμονία ούτε με το άρθρο 25 (αύξηση κεφαλαίου με απόφαση του αρμόδιου καταστατικού οργάνου) ούτε με το άρθρο 29 (δικαίωμα προτίμησης) της Δεύτερης Εταιρικής Οδηγίας. Επισημαίνεται, πάντως, ότι από τη μέχρι σήμερα νομολογία επί του ζητήματος αυτού (κυρίως στο πλαίσιο των συναφών ρυθμίσεων του ν. 1386/1983 για την «οικονομική ανασυγκρότηση επιχειρήσεων» δεν είναι σαφές εάν οι θιγόμενοι μέτοχοι μπορούν, εκτός από αποζημίωση (η οποία ούτως ή άλλως προβλέπεται στο προτεινόμενο άρθρο 63Z, το οποίο εντάσσεται στον ν. 3601/2007 με το παρόν Νοσχ), να αξιώσουν και επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση [Βλ. συναφώς ΔΕΕ Αποφάσεις της 12.11.1992 στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-134 και 135/1991 (Keratina), της 12.5.1998 στην υπόθεση C-367/96 (Κεφαλάς), της 12.3.1996 στην υπόθεση C-441/93 (Παφίτης). Επίσης, ΑΠ 31/2002 (Ολομ.), 13/2001 (Ολομ.), και ΣΤΕ 161/2010 (Ολομ.), ΣΤΕ 808/2006, 1911/1999, 1398/1987 (Ολομ.)]. Ως προς το πλήρες της αποζημίωσης και την προηγούμενη καταβολή αποζημίωσης βλ. τον προβληματισμό κατωτέρω (υπό δ).

Επίσης, παρατηρείται συναφώς ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχουν διατυπώσει προβληματισμό κατά πόσο, σειρά διατάξεων του ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 29 της Δεύτερης Εταιρικής Οδηγίας, πρέπει να συνεχίζουν να εφαρμόζονται στα πιστωτικά ιδρύματα που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Βλ., σχετικώς, το έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση υπό τον τίτλο *Technical Details of a possible EU framework for bank recovery and resolution*, σελ. 93 (http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2011/crisis_management/consultation_paper_en.pdf), στο πλαίσιο προπαρασκευής σχετικής πρότασης οδηγίας για τις τράπεζες που πρέπει να τεθούν σε καθεστώς εξυγίανσης ή πτώχευσης, το οποίο, πάντως, όπως και το ίδιο αναφέρει, ούτε δεσμεύει ούτε προδικάζει το περιεχόμενο μελλοντικής Οδηγίας. Στη διαβούλευση αυτή συμμετείχε και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία, όπως προκύπτει από το έγγραφο της υπό τον τίτλο «European Commission's public consultation on the technical details of a possible EU framework for bank recovery and resolution – ECSB Contribution» (<http://www.ecb.int/pub/pdf/other/ecconsultationeuframeworkbankrecovery2011en.pdf>), θεωρεί ότι πολλά δι-

καιώματα των μετόχων που προβλέπονται στη Δεύτερη Εταιρική Οδηγία αποτελούν εμπόδια στην προσπάθεια εξυγίανσης των τραπεζών.

γ. Με την παράγραφο 4 του νέου άρθρου 63Ε του ν. 3601/2007, το οποίο προστίθεται με το άρθρο 4 του Νσχ, ορίζεται ότι με τη σύσταση του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος και τη θέση του αρχικού πιστωτικού ιδρύματος σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης, η εσωτερική αξία των μετοχών του (αρχικού πιστωτικού ιδρύματος) ορίζεται αρνητική, παύουν να υφίστανται τα εξ αυτών δικαιώματα και οι τίτλοι ακυρώνονται. Μολονότι, στην πράξη, το πιθανότερο είναι ότι η αξία των ανωτέρω μετοχών θα είναι μηδενική από οικονομικής πλευράς (λόγω της κατάστασης στην οποία θα έχει περιέλθει το αρχικό πιστωτικό ίδρυμα), παρατηρείται ότι η διατύπωση της διάταξης (παύση δικαιωμάτων, ακύρωση μετοχών) μπορεί να δημιουργήσει την εντύπωση ότι άγει σε στέρηση περιουσιακών δικαιωμάτων, χωρίς να τηρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις των άρθρων 17 παρ. 1 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

Περαιτέρω, συμφώνως προς την παράγραφο 3, «το μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα τελεί υπό τον έλεγχο του Ελληνικού Δημοσίου». Επισημαίνεται ότι η ανωτέρω ρύθμιση ενδεχομένως δεν βρίσκεται σε αρμονία προς τις παραγράφους 4 και 5, στις οποίες ορίζεται, αφενός ότι το μετοχικό κεφάλαιο καταβάλλεται στο σύνολό του από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, το οποίο ως εκ τούτου καθίσταται μέτοχος, και αφετέρου ότι τη διοίκηση ασκεί το διοικητικό συμβούλιο, το οποίο διορίζεται από τη γενική συνέλευση των μετόχων.

Επίσης, συμφώνως προς την παράγραφο 7, στο μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα παρέχεται κεφαλαιακή ενίσχυση τόσο από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας όσο και από το Σκέλος Εξυγίανσης του Τ.Ε.Κ.Ε.. Πλην όμως, το προτεινόμενο νέο άρθρο 63ΣΤ παρ. 3 στον ν. 3601/2007, το οποίο ρυθμίζει τα ζητήματα πώλησης των μετοχών του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος, αναφέρεται στην προνομιακή ικανοποίηση του Ελληνικού Δημοσίου και, μάλιστα, κατ' απόλυτη προτεραιότητα. Σχετικώς τίθεται το ερώτημα εάν αυτή είναι η βούληση του νομοθέτη ή εάν νοείται εν προκειμένω και η προνομιακή ικανοποίηση των δύο Ταμείων, οπότε θα πρέπει να καθορισθεί και η σχετική σειρά.

δ. Το προτεινόμενο νέο άρθρο 63Ζ, το οποίο προστίθεται στον ν. 3601/2007 με το άρθρο 4 του Νσχ, προβλέπει την καταβολή αποζημίωσης σε μετόχους που θίγονται από τη λήψη των μέτρων των άρθρων 63Β έως 63Ε του ν. 3601/2007. Παρατηρείται, εν προκειμένω, ότι ο προσδιορισμός του ύψους της αποζημίωσης του μετόχου σε συνάρτηση όχι προς την οικονομική

8

του θέσης κατά τον χρόνο λήψης των ανωτέρω μέτρων, αλλά προς την (προφανώς υποδεέστερη) θέση στην οποία αυτός θα βρισκόταν σε περίπτωση που το πιστωτικό ίδρυμα είχε τεθεί σε ειδική εκκαθάριση, ενδεχομένως δεν βρίσκεται σε αρμονία προς το άρθρο 17 παρ. 1 του Συντάγματος και το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ που αναφέρονται σε πλήρη αποζημίωση του προσώπου το οποίο αποστέρειται περιουσιακού δικαιώματος. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι, συμφώνως προς την προαναφερθείσα συνταγματική διάταξη, η αποζημίωση δεν αρκεί να είναι πλήρης, αλλά θα πρέπει και να προηγείται της αποστέρησης του περιουσιακού δικαιώματος.

Παρατηρείται, επίσης, ότι πρέπει να διευκρινισθεί εάν η αγωγή αποζημίωσης θα στρέφεται κατά της Τράπεζας της Ελλάδος ή κατά του Δημοσίου.

3. Επί του άρθρου 7

Συμφώνως προς την προτεινόμενη παράγραφο 9, «όπου στις διατάξεις του παρόντος νόμου αναφέρεται το “Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων” νοείται το “Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων-Επενδύσεων και Εξυγίανσης”. Όπου στις διατάξεις του παρόντος νόμου αναφέρεται ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών νοείται ο Υπουργός Οικονομικών».

Εάν με τη φράση «στις διατάξεις του παρόντος νόμου» νοείται το υπό ψήφιση Νσχ, δεν χρειάζεται το δεύτερο εδάφιο, διότι δεν γίνεται αναφορά στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. Εάν, όμως, νοείται ο ν. 3746/2009, ο οποίος τροποποιείται με διατάξεις του υπό εξέταση άρθρου, τότε η παρ. 9 πρέπει να ενσωματωθεί στον ν. 3746/2009 και όχι να εισαχθεί ως αυτοτελής ρύθμιση. Επίσης, για λόγους σαφήνειας και νομοτεχνικής αρτιότητας, πρέπει να προβλεφθεί ρητώς η μετονομασία του Τ.Ε.Κ.Ε. σε Τ.Ε.Κ.Ε.Ε. με διάταξη που να εντάσσεται στον ν. 3746/2009 και, ειδικότερα, να τροποποιεί το άρθρο 2 του νόμου αυτού που αφορά την ίδρυση του Ταμείου.

4. Επί του άρθρου 44

Σε σχέση με την παρ. 1 περ. γ' του άρθρου 44 του Νσχ επισημαίνεται ο προβληματισμός που διατυπώθηκε σχετικώς στην από 14.4.2011 γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (CON/ 2011/36, σελ. 4), συμφώνως προς την οποία, «Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις του καταστατικού της ΤτΕ που αφορούν τα δικαιώματα των μετόχων ευθυγραμμίζονται προς την Οδηγία 2007/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2007 σχετικά με την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων από μετόχους εισηγμένων εταιρειών. Εντούτοις, το ακριβές χρονικό σημείο πριν από τη διεξαγωγή της γενικής συνέλευσης, έως το οποίο οι μέτοχοι θα πρέπει να εγγράφονται στο ειδικό βιβλίο της ΤτΕ προκειμένου να μπορούν να ασκή-

σουν τα δικαιώματά τους, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί, δεδομένου ότι η διατύπωση που προτείνεται να περιληφθεί στο άρθρο 13 του καταστατικού της ΤτΕ, ήτοι η φράση “κατά την έναρξη της πέμπτης ημέρας [πριν από τη γενική συνέλευση]”, δεν είναι επαρκώς σαφής».

5. Επί του άρθρου 46

Με το προτεινόμενο άρθρο κυρώνεται η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 25.8.2011 υπό τον τίτλο «Ανάληψη δανειακών υποχρεώσεων των Δήμων Ζωγράφου και Αχαρνών από το Υπουργείο Οικονομικών – Παράταση δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο πιστωτικών ιδρυμάτων» (ΦΕΚ Α΄ 183).

Το Σύνταγμα, αναγνωρίζοντας το δίκαιο της ανάγκης, ορίζει στο άρθρο 44 παρ. 1 ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκδίδει, μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου σε περιπτώσεις εξαιρετικώς επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης. Οι Πράξεις αυτές θεσπίζουν κανόνες δικαίου τυπικής ισχύος ίσης με του νόμου και, συνεπώς, με αυτές δύνανται να τροποποιούνται ή να καταργούνται υφιστάμενες νομοθετικές διατάξεις (ΣτΕ [Ολ] 1250/2003, ΣτΕ [Ολ] 3612/2002, ΣτΕ [Ολ] 3636/1989, βλ. και Επ. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 13η έκδοση, 2010, σελ. 48 επ.).

Η εκτίμηση των προϋποθέσεων κύρωσης εκδοθείσας Πράξεως Νομοθετικού Περιεχομένου ανήκει στην αρμοδιότητα της Βουλής. Με την κύρωσή της, η Πράξη ισχύει και εφεξής. Κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο, διότι συνδέεται με την εκτίμηση της ανάγκης λήψεως αυτού του μέτρου, η οποία ανάγεται στη σφαίρα της πολιτικής ευθύνης των πολιτειακών οργάνων που, κατά το Σύνταγμα, ασκούν τη νομοθετική εξουσία (ΣτΕ [Ολ] 1250/2003, ΣτΕ [Ολ] 3612/2002, ΣτΕ [Ολ] 3636/1989, ΣτΕ 2289/1987). Ο δικαστής είναι αρμόδιος να ελέγξει, αφενός μεν την τήρηση των διαδικαστικών προϋποθέσεων εκδόσεως των Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου (ΣτΕ [Ολ] 1250/2003), την έγκαιρη, δηλαδή, κατά το Σύνταγμα, υποβολή τους προς κύρωση ενώπιον της Ολομέλειας της Βουλής (άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος σε συνδυασμό με το άρθρο 72 παρ. 1 του Συντάγματος), αφετέρου δε το περιεχόμενό τους από την άποψη της συνταγματικότητας. Ο έλεγχος αυτός λαμβάνει ιδίως χώρα επ’ ευκαιρία της προσβολής με αίτηση ακυρώσεως διοικητικών (ατομικών ή κανονιστικών) πράξεων που έχουν εκδοθεί βάσει Πράξεως Νομοθετικού Περιεχομένου (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλο, όπ. π., σελ. 103-104, Γλ. Σιούτη σε Απ. Γέροντα/Σ. Λύτρα/Π. Παυλόπουλο/Γλ. Σιούτη/Σπ. Φλογαίτη, Διοικητικό Δίκαιο, β΄ έκδοση, 2010, σελ. 168).

Κατά το Σύνταγμα, οι Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου υποβάλλονται στη Βουλή για κύρωση μέσα σε σαράντα ημέρες από την έκδοσή τους ή μέ-

σα σε σαράντα ημέρες από τη σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο. Πρέπει δε να κυρωθούν από τη Βουλή μέσα σε τρεις μήνες από την υποβολή τους. Σε αντίθετη περίπτωση, οι Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου αποβάλλουν την ισχύ τους εφεξής και, συνεπώς, ισχύουν για το χρονικό διάστημα από τη δημοσίευσή τους μέχρι την εκπνοή της προθεσμίας για την κύρωσή τους ή την απόφαση της Βουλής να μην τις κυρώσει (βλ. ΣτΕ 3636/1989). Επομένως, εάν οι Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου εγκριθούν από την Ολομέλεια εμπροθέσμως, δεν χάνουν την τυπική ισχύ του νόμου. Εάν δεν υποβληθούν στη Βουλή ή δεν εγκριθούν από αυτήν εμπροθέσμως, αποτελούν Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου των οποίων η ισχύς έχει λήξει. Πάντως, η αναδρομική κατάργηση ή τροποποίησή τους είναι δυνατή μόνο με νομοθετική πράξη ή κατά νομοθετική εξουσιοδότηση (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλο, όπ. π., σελ. 60).

Τέλος, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 113 παρ. 2 του Κανονισμού της Βουλής, τα νομοσχέδια με τα οποία κυρώνονται οι Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου «περιέχουν απαραίτητως ένα άρθρο που κυρώνει αυτούσια την πράξη νομοθετικού περιεχομένου. Μπορούν επίσης να προστεθούν και διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα σχετικά με την κυρούμενη πράξη».

Η προς κύρωση Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου περιλαμβάνει τρία άρθρα. Με το άρθρο 1 το Υπουργείο Οικονομικών αναλαμβάνει την εξυπηρέτηση των δανείων που έχουν συνάψει οι Δήμοι Ζωγράφου και Αχαρνών με τράπεζες του εξωτερικού συνολικών αρχικώς εγκριθέντων ποσών 40.000.000 και 25.000.000 ευρώ, αντιστοίχως, με το άρθρο 2 παρατείνεται η υποχρέωση δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο πιστωτικών ιδρυμάτων μέχρι την 15.9.2011, και με το άρθρο 3 καθορίζεται ο χρόνος έναρξης ισχύος της Πράξης.

Το Υπουργικό Συμβούλιο επικαλείται, στο προοίμιο της υπό κύρωση Πράξης, ως έκτακτη περίπτωση εξαιρετικής επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, α) την αποτροπή δημιουργίας «προβλημάτων στο δανεισμό της χώρας από τα κράτη- μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο», και β) την ολοκλήρωση το συντομότερο δυνατόν της διαδικασίας «συμμετοχής των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία και κατέχουν μεγάλο αριθμό Ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, στο σχέδιο αναδιάρθρωσης του χρέους του Ελληνικού Δημοσίου, με σκοπό την προώθηση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους αυτού, τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, που επιβάλλει την παράταση της προθεσμίας για τη δημοσιοποίηση της εξαμηνιαίας οικονομικής έκθεσης του άρθρου 5 του ν. 3556/2007 (Α' 91), που λήγει για το πρώτο εξάμηνο του έτους 2011, την 30.8.2011, έως την 15.09.2011».

Όσον αφορά το έγκαιρο της υποβολής της προς κύρωση, σημειώνεται ότι η Πράξη εκδόθηκε την 25.8.2011 και υποβλήθηκε στη Βουλή εγκαίρως, την

1.9.2011, ήτοι πριν από τη συμπλήρωση της τασσόμενης από το άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος τεσσαρακονθήμερης προθεσμίας από την έκδοσή της, και πρέπει να κυρωθεί από τη Βουλή μέσα σε τρεις μήνες από την υποβολή της, μετά δε την εμπρόθεσμη κύρωσή της, θα ισχύει και εφεξής ως νόμος, ενώ η ουσιαστική ισχύς της θα ανατρέχει στον χρόνο που ορίζει το άρθρο 3 της υπό κύρωση Πράξης (δηλαδή, την 25.8.2011).

6. Επί του άρθρου 47 παρ. 1

Με την προτεινόμενη ρύθμιση διευρύνονται οι κατηγορίες των προσώπων που μπορούν να πιστοποιηθούν ως φορολογικοί διαιτητές, ιδίως με αναφορά σε όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. με γνωστικό αντικείμενο το φορολογικό δίκαιο, και δικηγόρων παρ' Αρείω Πάγω «με τουλάχιστον δεκαετή εμπειρία σε θέματα φορολογικού δικαίου ή με μεταπτυχιακές σπουδές στο δημόσιο δίκαιο ή με ειδική εκπαίδευση διαμεσολαβητή που πιστοποιείται από φορέα ο οποίος λειτουργεί εντός της Ε.Ε.». Ως προς την περίπτωση δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω που έχει λάβει ειδική εκπαίδευση διαμεσολαβητή, από τη διατύπωση της διάταξης, δεν είναι σαφές εάν καταλαμβάνει μόνο διαμεσολαβητές που έχουν λάβει ειδική εκπαίδευση σε φορολογικά θέματα ή και κάθε πιστοποιημένο διαμεσολαβητή, οπότε θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι στο πρόσωπό του θα πρέπει να συντρέχει και ένα από τα δύο άλλα κριτήρια (εμπειρία σε θέματα φορολογικού δικαίου ή μεταπτυχιακός τίτλος στο δημόσιο δίκαιο).

Περαιτέρω, καταργείται η διάταξη περί αποκλειστικής απασχόλησης των μελών του Σώματος Φορολογικών Διαιτητών, ορίζεται, όμως, ότι «οι πιστοποιημένοι Φορολογικοί Διαιτητές απαγορεύεται να παρέχουν οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία σε ιδιώτες γύρω από φορολογικά θέματα και υπάγονται στους λόγους εξαίρεσης και αποχής που ισχύουν για τους δικαστικούς λειτουργούς». Επισημαίνεται ότι η αρχή της αμεροληψίας θα επέβαλλε την απαγόρευση σε φορολογικούς διαιτητές να παρέχουν οποιαδήποτε υπηρεσία «γύρω από φορολογικά θέματα» όχι μόνο προς ιδιώτες, αλλά και προς το Δημόσιο, το οποίο είναι εξ ορισμού διάδικος στις φορολογικές διαιτησίες.

7. Επί του άρθρου 48

Με το προτεινόμενο άρθρο κυρώνονται και αποκτούν την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος: α) η Σύμβαση-Πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) με τα τρία Παραρτήματά της, η οποία υπογράφηκε στις 16.6.2010, μεταξύ αφ' ενός των κρατών μελών της Ευρωζώνης -Βασίλειο του Βελγίου, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Ιρλανδία, Βασίλειο της Ισπανίας, Γαλλική Δημοκρατία, Ιταλική Δημοκρατία, Κυπριακή Δημοκρατία, Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, Δημοκρατία της Μάλτας, Βασίλειο των Κάτω Χωρών, Δημοκρατία της

Αυστρίας, Πορτογαλική Δημοκρατία, Δημοκρατία της Σλοβενίας, Σλοβακική Δημοκρατία, Δημοκρατία της Φινλανδίας, Ελληνική Δημοκρατία- και αφ' ετέρου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF), και β) οι δύο τροποποιήσεις της ανωτέρω Σύμβασης-Πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF), με τα τέσσερα και τρία παραρτήματά τους αντιστοίχως, που υπογράφηκαν η μεν πρώτη την 30.6.2011, η δε δεύτερη την 1.11.2011, μεταξύ αφ' ενός των ανωτέρω κρατών μελών της Ευρωζώνης και της Δημοκρατίας της Εσθονίας ως νέου κράτους μέλους αυτής και αφ' ετέρου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF).

Σχετικώς με την κύρωση των διεθνών συμβάσεων, το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζει ότι οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή (κύρωσή) τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ, συμφώνως προς τους όρους καθεμιάς, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερσχύουν έναντι άλλης αντίθετης διάταξης νόμου, ενώ το άρθρο 36 παρ. 2 απαιτεί ως όρο, για την ισχύ ορισμένων κατηγοριών διεθνών συνθηκών, την κύρωσή τους, επίσης με τυπικό νόμο. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι το Σύνταγμα κατοχυρώνει τη διττή λειτουργία του κυρωτικού νόμου, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί υπό το κράτος των προηγούμενων Συνταγμάτων από τη θεωρία, τη νομοθετική πρακτική και τη νομολογία, η οποία συνίσταται στο ότι δια της ψήφισης του κυρωτικού νόμου αφ' ενός γίνεται αποδοχή του περιεχομένου της συνθήκης και παρέχεται συγκατάθεση προς επικύρωση στο αρμόδιο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας, αφ' ετέρου εντάσσεται η συνθήκη στο εσωτερικό δίκαιο και επιτάσσεται η εκτέλεσή της από τα όργανα του κράτους (βλ., ενδεικτικώς, Εμμ. Ρούκουνα, Σύνταγμα και Διεθνές Δίκαιο, σε Η επίδρασις του Συντάγματος του 1975 επί του ιδιωτικού και επί του δημοσίου δικαίου, 1976, σελ. 91, Κ. Οικονομίδη, σε Ιωάννου – Οικονομίδη – Ροζάκη – Φατούρου, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο – Θεωρία των πηγών, παρ. 44. Βλ., όμως, και αντίθετη άποψη σε Ιωάννου – Οικονομίδη – Ροζάκη – Φατούρου, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο – Σχέσεις Διεθνούς και Εσωτερικού Δικαίου, 1990, σελ. 163 επ. και 168 επ., Αγγ. Γλόκαρη, Η πρακτική των δικαιοδοτικών οργάνων στην εφαρμογή του διεθνούς δικαίου, 2001, σελ. 83). Οι συμβατικοί κανόνες του διεθνούς δικαίου δηλώνονται στο Σύνταγμα με σειρά όρων [«διεθνείς συμβάσεις» (άρθρο 28 παρ. 1), «συνθήκη ή συμφωνία» (άρθρο 28 παρ. 2), «διεθνείς συνθήκες» (άρθρο 36 παρ. 4)]. Η ορολογική αυτή πολυμορφία οφείλεται σε έλλειψη συντακτικού συντονισμού και όχι σε οποιαδήποτε νομοτεχνική ανάγκη (βλ. Κ. Ιωάννου, όπ. π., σελ. 163).

Η διαδικασία της κύρωσης των διεθνών συνθηκών ή συμβάσεων ρυθμίζεται από το άρθρο 112 του Κανονισμού της Βουλής (ΚτΒ). Η ψήφιση των σχε-

τικών κυρωτικών νομοσχεδίων (ή προτάσεων νόμων) γίνεται με τη διαδικασία του άρθρου 108 του ΚτΒ, χωρίς συζήτηση ή μετά από περιορισμένη συζήτηση, με εξαίρεση τα νομοσχέδια που αφορούν στην κύρωση συμβάσεων συμφώνως προς τα άρθρα 27 και 28 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος (βλ., αντί πολλών, Αθ. Ράϊκο, Συνταγματικό Δίκαιο, τ. Α΄, 2009, σελ. 757). Οι κυρωτικοί νόμοι περιέχουν δύο κατηγοριών διατάξεις: α) τις κυρωτικές, οι οποίες περιλαμβάνουν την κυρωτική ρήτρα και το κείμενο της συνθήκης, καθώς και διατάξεις των οποίων το περιεχόμενο αντιστοιχεί στο περιεχόμενο δηλώσεων που η συνθήκη επιτρέπει ή επιβάλλει να συνοδεύουν την υπογραφή, την επικύρωση ή την έγκρισή της, ή τυχόν επιτρεπόμενων επιφυλάξεων, και β) τις κοινές νομοθετικές, με τις οποίες ρυθμίζονται ζητήματα εφαρμογής των διατάξεων της σύμβασης στην εσωτερική έννομη τάξη ή προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις αυτές. Κοινές νομοθετικές θεωρούνται και εκείνες που ρυθμίζουν την έναρξη της ουσιαστικής ισχύος του κυρωτικού νόμου.

Αθήνα, 19 Σεπτεμβρίου 2011

Οι εισηγητές
Αθηνά Κοντογιάννη
Επιστημονική Συνεργάτις
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών